Državni zakonik

za

kraljevine in dežele, zastopane v državnem zboru.

Kos LIX. — Izdan in razposlan dné 9. avgusta 1895.

Vsebina: Št. 112. Zakon, ki se tiče vpeljave zakona o sodnem postopanju v državljanskih (civilnih) pravnih sporih (civilnega pravdnega reda).

112.

Zakon z dné 1. avgusta 1895. l.,

ki se tiče vpeljave zakona o sodnem postopanju v državljanskih (civilnih) pravnih sporih (civilnega pravdnega reda).

S pritrdítvijo obéh zbornic državnega zbora ukazujem takó:

Člen I.

Zakon o sodnem postopanju v državljanskih (civilnih) pravnih sporih (civilni pravdni red) zadobí tisti dan, ki ga ustanoví ukazoma pravosodni minister, najpozneje pa s prvim dnévom tretjega koledarskega leta po razglasitvi veljavnost kot predpis za postopanje v civilnih pravnih sporih, kateri so odkazani v razsodbo rednim sodnijam po kraljevinah in deželah, zastopanih v državnem zboru.

Z istim dnevom izgubé, v kolikor ni v tem zakonu ali v civilnem pravdnem redu izjeme, veljavnost vsa v drugih zakonitih predpisih se nahajajoča določila o takih stvaréh, ki so urejene v civilnem pravdnem redu.

Člen II.

Kjer se v zakonih in ukazih, kateri se s tem, da zadobi civilni pravdni red moč, ne izpremenijo, ali pa v državno potrjenih pravilih posameznih družeb, zavodov in društev kaže na pravno postopanje v spornih stvaréh, ali kjer je, dasi z omejitvami in izpremembami, predpisano, uporabljati predpise sodnih redov, redno pismeno ali ustno pravdno ravnanje, določila zakona o sumarnem ali o malotnem (bagatelnem) postopanju, stopijo na mesto omenjenih določil predpisi prvega do petega dela civilnega pravdnega reda, in to tako, da je

1. uporabljati po različnosti pristojne sodnije v civilnem pravdnem redu za postopanje pred zbornimi sodnijami ali za postopanje pred okrajnimi sodnijami ustanovljene predpise, in da je

2. tam, kjer pride postopanje pred okrajnimi sodnijami po zmislu civilnega pravdnega reda na mesto malotnega postopanja, uporabljati mimo tega posebna določila §§. 449. do 453. c. p. r.

Člen III.

Vsled določila člena I., odstavka 2., izgubé veljavnost zlasti:

1. Predpisi patenta z dné 1. novembra 1781. l. (zb. p. z. št. 27) o postopanju pred rudarskimi sodnijami.

2. Predpisi patenta z dné 9. aprila 1782. l. (zb. p. z. št. 41) in pa ministerskih ukazov z dné 25. januvarja 1850. l. (drž. zak. št. 52) in z dné 18. julija 1859. l. (drž. zak. št. 132) o postopanju v trgovinskih in menični sporih.

3 Predpisi z ukazom dalmatinske gubernije z dné 14. aprila 1829. l. pod št. 6783 (dalmatinska zb. z. 1829. l., str. 140.) razglašenega navodila o poprednjem poskusu poravnave.

4. Predpisi za Tirolsko in Predarelsko izdanega dvornega dekreta z dné 8. avgusta 1837. l. (zb. p. z. št. 218) o zasliševalnem (avdijenčnem) postopanju.

Člen IV.

Neizpremenjeni ostanejo:

1. Predpisi, kako je finančni prokuraturi zastopati državo, po državi upravljane ali zalagane zaklade, cerkve, nadarbine (prebende) in druge imovine. V koliko imajo cesarski davčni uradi oblast, zastran izterjevanja davkov, pristojbin in drugih javnih davščin nastopati pri sodniji, to se določuje s posebnimi predpisi.

2. Zakoniti predpisi, kako je sodno zastopati občine, družbe, zadruge, bratovske skladnice in pomožne blagajnice in kako jim je vročevati povabíla in druge dostave.

3. Predpisi zakona z dné 26. marca 1890. l. (drž. zak. št 58) o izdaji tarif za nagrade, ki gredó odvetnikom in njih pisarnicam za določene opravke v sodnem postopanju.

4. Predpisi zakonov z dné 24. aprila 1874. l. (drž. zak. št. 48 in 49) o postavljanju skupnega skrbnika posestnikom zastavnih pisem in na imetelja slovočih ali prenosnih (indosabilnih) delnih zadolžnic.

5. Predpisi §§. 1., 2, 3. in 5. v ukazu ministerstva za pravosodje z dné 8. junija 1857. l. (drž. zak. št. 114) o tem, kako je ravnati z zakotnimi pisači. Zoper razsodilo, s katerim se kaznuje kedo zavoljo zakotnega pisaštva, je njemu dopuščen rekurz po zmislu §§. 514. do 528. c. p. r.

Člen V.

Predpisi dvornega dekreta z dné 4. oktobra 1833. l. (zb. p. z. št. 2633) o ugotavljanju (likvidaciji) in izterjevanju odvetniških pristojbin v sodnem postopanju v spornih in nespornih stvaréh ostanejo v veljavnosti s temi dopolnili:

Likvidacijo sme predlagati tako stranka, kakor odvetnik.

Kadar predlaga likvidacijo stranka, tedaj je odvetniku naročiti, da naj predloži v primernem roku račun pristojbin, ker se sicer pristojbine ustanové na podstavi pomagál, ki jih donese stranka.

Rok se sme iz ozira vrednih vzrokov podaljšati.

Ustanavljaje pristojbine, je odločiti tudi prašanje, v koliko so bila dejanja zastopanja, ki jih je opravil odvetnik, potrebna za namenu primerno pravno zastopanje ali so sicer opravičena z ozirom na kakovost primera in na dane okolnosti.

Člen VI.

Neizpremenjeni ostanejo:

1. Predpisi §§. 99., 157. in 158. o. d. z. Navedeni zakonski zadržek (§. 99. o. d. z.) ni dopuščeno dokazovati z zaslišbo zakonskega moža in zakonske žene po §§. 371. in nasl. civilnega pravdnega reda.

2. Predpisi v razpisu ministerstva za pravosodje z dné 14. maja 1854. l., št. 8346, o zaprisèganju udov cesarske rodovine.

3. Predpisi, po katerih je najviše dvorno maršalstvo, toženu predstojna vojaška oblastva ali toženim okrajem in občinam nadrejene samoupravne (avtonomne) organe obveščati o tem, da so se podale tožbe zoper dvorne služabnike, vojaške in deželnobrambovske osebe, ali tožbe zoper okraje in občine.

Člen VII.

Neizpremenjeni ostanejo predpisi državljanskega prava:

1. s katerimi se izrekajo določene listine za javne ali se enačijo javnim listinam domače dežele;

2. s katerimi je dokazna moč zasebne listine navezana na določene potrebnosti;

3. s katerimi se zahteva za datum listine dokaz, različen od izjave izdatelja;

4. s katerimi se določajo način, kakó predlagati trgovinske knjige, in pa pravni nasledki, ako bi se ne predložile;

5. predpisi o predlaganju dnevnikov trgovinskih mešetarjev in pa izvirnika beležniških (notarskih) listin.

Člen VIII.

Neizpremenjena ostanejo določila državnih pogodeb, po katerih je konzularne opravnike unanjih držav zasliševati kot priče v njih stanovanju ali jim dopuščati, da pričajo pismeno.

Člen IX.

Neizpremenjena ostanejo določila člena II. in IV. lit. *a)* in *e)* v ministerskem ukazu z dné 28. oktobra 1865. l. (drž. zak. št. 110) o tistih izjemah od občnih pravosodnih zakonov, katere gredó zavodom, ki se pečajo s kreditnimi opravili.

Pri izdaji plačilnega naloga v prid hipotečni terjavščini (člen IV., lit. *a*) je ravnati po §§. 548. do 554. c. p. r.

Člen X.

Predpisi civilnega pravdnega reda o razvezi zakupnih pogodeb in o postopanju v sporih, izvirajočih iz teh pogodeb, se ne uporabljajo na razmere kontadinov in kolonov v Dalmaciji, in gledé na razvezo teh razmer ostanejo neizpremenjeni zakoni in ukazi, ki veljajo sedaj.

Člen XI.

Prav tako ostanejo neizpremenjeni:

1. Za odpoved zakupnih, oziroma najemnih pogodeb o zemljiščih, poslopjih in drugih nepremičnih ali zakonito za nepremične izrečenih rečéh, in pa za predajo in prevzetbo takih zakupnih, oziroma najemnih stvarí ustanovljene dobe in ustanovljeni rokovi. Kjer ti niso ustanovljeni ali kjer je izpremeniti njih že veljajočo uredbo, sme politično deželno oblastvo v porazumu z višo deželno sodnijo ustanoviti dobe in rokove, na katere se je ozirati pri odpovedovanju in privračanju oznamenjenih stvarí. Prav tako sme politično deželno oblastvo v porazumu z višo deželno sodnijo določiti, o katerem času in v katerem obsegu mora najemnik po odpovedi dovoliti, da si najemne stvarí ogledajo tisti, ki bi bili voljni, jih vzeti v najem. Take naredbe je razglasiti po deželnem zakoniku in deželnem uradnem časniku.

2. Predpisi zakona z dné 18. aprila 1869. l. (drž. zak. št. 44) o ustavitvi sodnega postopanja, ako se predlaga državni sodniji, da razsodi trdilen spor zaradi pristojnosti.

3. Predpis §. 11., odstavka 1., v zakonu z dné 28. maja 1881. l. (drž. zak. št. 47) o pomoči zoper nepošteno ravnanje pri kreditnih opravilih.

4. Predpisi §. 35. v zakonu z dné 16. marca 1884. l. (drž. zak. št. 36) o izpodbijanju pravnih dejanj, ki se tičejo imovine dolžnika, nezmožnega plačati.

5. Predpisi §§. 1. do 6. in §. 9. v zakonu z dné 6. junija 1887. l. (drž. zak. št. 72) o tem, kako moč imajo in kako se dadó izpodbijati razsodbe gledé povračil, ki so jih izrekla upravoma oblastva stalne vojske, vojnega pomorstva (vojne marine) in deželne brambe.

Člen XII.

Neizpremenjeni ostanejo nastopni predpisi, ki se tičejo razsojanja pravnih sporov po izbranih sodnijah:

1. Predpisi o razsojanju sporov med zemljiškim kreditnim društvom za Galicijo in njegovimi udi ali dolžniki po izbranih sodnikih (§§. 41. do 43. in 53. do 56. s patentom z dné 3. novembra 1841. l. [zb. p. z. št. 569] razglašenih pravil kreditnega zavoda galiških stanov, oziroma §§. 41. do 43. in 53. do 55. pravil zemljiškega kreditnega društva za Galicijo).

2. Predpisi §. 60. z ministerskim ukazom z dné 6. novembra 1855. l. (drž. zak. št. 186) razglašenih pravil c. k. privilegovanega avstrijskega kreditnega zavoda za trgovino in obrt.

3. Predpisi člena II., §. 7., št. 7, v zakonu z dné 6. septembra 1885. l. (drž. zak. št. 122) o pogojih za novo dopustilo (koncesijo), katero je dodelíti za obrat cesar Ferdinandove severne železnice, in o izvrševanju odkupnih pravic, katere je v tem dopustilu pridržati državi.

4. Predpisi člena 53. in 108. z zakonom z dné 21. maja 1887. l. (drž. zak. št. 51) razglašenih pravil avstrijsko-ogerske banke.

5. Predpisi o izbranih sodnijah za zavarovalnice delavcev proti nezgodam (§. 38. zakona z dné 28. decembra 1887. l. [drž. zak. št. 1 iz leta 1888.]; §. 39. zakona z dné 30. marca 1888. l. [drž. zak. št. 33] in ministerski ukaz z dné 10. aprila 1889. l. [drž. zak. št. 47]), za bolniške blagajnice (§. 41. zakona z dné 30. marca 1888. l. [drž. zak. št. 33]) in za bratovske skladnice (§§. 19. in 20. zakona z dné 17. januarja 1890. l. [drž. zak. št. 14], oziroma zakona z dné 17. septembra 1892. l. [drž. zak. št. 178]).

6. Zakoniti predpisi, s katerimi so dobile združbe, zavodi in društva pravico, v razsodbo nekih sporov postavljati izbrane sodnije.

Člen XIII.

Neizpremenjeni ostanejo predpisi o borznih izbranih sodnijah, ki se nahajajo v §. 2., št. 7, in v §. 6., odstavku 1. do 3., borznega zakona z dné 1. aprila 1875. l. (drž. zak. št. 67).

Poslednji odstavek § 6. v imenovanem zakonu izgubi veljavnost. Dalje izgubé borzne izbrane sodnije z državno potrjenimi pravili sebi priznano pravico, dovoljevati izvršitev (eksekucijo) svojih razsodov.

Člen XIV.

Poslovanje borznih izbranih sodnij se sme raztegniti v borznem ustavu v tem zmislu, da se podvržejo borzni izbrani sodniji tudi spori iz kupčij z blagom, sklenjenih zunaj borze, toda samo z nastopnimi pogoji:

1. Vsaka izmed spornih stranek mora biti ali organ javne uprave ali trgovinska družba ali pridobitna ali gospodarska zadruga ali ud ali obiskovavec borze ali taka oseba, ki se peča po poklicu z narejanjem (produkcijo), trgovino ali predelavo tistih premičnih stvarí, katere so predmet kupčije;

2. kupčija, ki je predmet spora pred izbrano sodnijo, se mora nanašati na blagó, s katerim se smé tržiti na dotičnih borzah;

3. obe stranki se morata pri sklepu ali pred uredbo kupčije s pismeno pogodbo na izbrane sodnike podvreči izreku borzne izbrane sodnije; vpisani trgovci in udje ali obiskovavci borze se podvržejo izbrani sodniji že s tem, da sprejmejo brez očitanja mešetarski list, kateri obsega določilo, da razsoja pravne spore iz dotične kupčije borzna izbrana sodnija.

Kadar pripada katera izmed stranek k stanu kmetovavcev, tedaj mora izbrana sodnija po predlogu ali pa uradoma zavrniti podano tožbo kot neprimerno za postopanje pred izbrano sodnijo, če je kupčija z blagom, katera je predmet spora, v očitnem nerazmérju s kmetovanjem dotične stranke.

Borzni ustav sme določiti, da se v prvem odstavku, št. 1, in v predzadnjem odstavku obsežena omejíla ne uporabljajo na unanjike. Tudi se sme ustanoviti v ustavu, da se podvržejo unanjiki borzni izbrani sodniji že s tem, da sprejmejo brez očitanja mešetarski list, kateri obsega določilo, da razsoja pravne spore iz dotične kupčije borzna izbrana sodnija.

Člen XV.

Za veljavno sestavo vsakatere borzne izbrane sodnije je potrebno, da se vanjo privzame tajnik. To službo opravljajo uradniki borzne zbornice, ki so usposobljeni za opravljanje sodniške službe, nameščeni po borzni zbornici ter potrjeni po finančnem ministerstvu v porazumu z ministerstvom za pravosodje.

Tajnik borzne izbrane sodnije prevzema tožbe, daje strankam potrebne navode, nadzira vročevanje, oskrbuje potrebne zapise med razpravo, se udeležuje sklepanja izbrane sodnije s posvetovalnim glasom in izdaje razsode izbrane sodnije.

Člen XVI.

Osebe, ki niso udje ali obiskovavci borze, imajo pravico, jemati izbrane sodnike, katere jim je imenovati, iz spiska oseb, ki ne spadajo k borzi. Ta spisek mora obsegati dél skupnega števila izbranih sodnikov, katerega je določiti v borznem ustavu.

Osebe, katere je vzprejeti v ta spisek, imenujejo trgovinske in obrtne zbornice, dovprašavši prej, ako treba, o tem obrtne zadruge, zemljedelski svéti ali kmetijske družbe. Te osebe morajo imeti domovališče ali bivališče v kraju izbrane sodnije.

Natančnejša določila o napravi in dopolnjevanju tega spiska, zlasti o združbah, katere je dovpraševati v namen njegove sestave, o sposobnosti oseb, katere je vzprejemati v spisek, in pa o dobi, doklè one poslujejo kot izbrani sodniki, je izdati ukazoma.

Spisek je nabiti v prostoru izbrane sodnije.

Borzni ustav mora potrebno določiti za primer, da se pravica, volíti izbrane sodnike iz tega spiska, ne izvršuje o pravem času ali da izvoljeni izbrani sodniki ne pridejo k razpravi.

Ako mora biti izbrana sodnija sestavljena iz udov ali obiskovavcev borze in iz oseb, ki ne spadajo k borzi, in se izbrani sodniki ne morejo zediniti o tem, kedó naj bo prvomestnik, mora predsednik zbora izbranih sodnikov imenovati tega prvomestnika po

vrsti spornih primerov preménjema izmed števila k borzi pripadajočih izbranih sodnikov ali izmed izbranih sodnikov, vzprejetih v spisek.

Člen XVII.

Postopanje pred izbranimi sodnijami ureja borzni ustav. Na nje se ne uporabljajo §§. 587. do 599. c. p. r.; vendar je pravilom jemati v podstavo nastopne predpise.

Člen XVIII.

Borzni ustav mora obsegati taka določila o vročevanju, katera zagotavljajo njega zanesljivo oskrbovanje. Prav tako mora ustav določiti vzroke, iz katerih smejo stranke odklanjati ude izbrane sodnije. Ustav mora obsegati predpise o zapisovanju poravnav.

Člen XIX.

Razprave izbrane sodnije so javne. Zastran izključbe javnosti veljajo predpisi civilnega pravdnega reda (§§. 172 in 173.).

Ako se javnost izključi, ima vsaka izmed stranek pravico, določeno v §. 174. c. p. r.

Prvomestnik izbrane sodnije izvršuje sejno policijo v obsegu §§. 197. in 198. c. p. r.

Člen XX.

Stranke imajo pravico, da se pri razpravi dadó zastopati. Kot zastopnike stranek pred izbrano sodnijo je pripuščati osebe, vzprejete v spisek po členu XVI., dalje odvetnike, javne družabnike, prokuriste, trgovinske pomočnike in druge nameščence stranek, tudi ude ali obiskovavce borze in sodno postavljene skrbnike ali razpravljavce.

Člen XXI.

Prvomestnik izbrane sodnije in tajnik skrbita za to, da se razsod prav izdá. Izdatek mora obsegati imena vseh izbranih sodnikov, ki so se udeležili razprave. Podpisati ga morata prvomestnik in tajnik.

Pred izbrano sodnijo sklenjene poravnave so veljavne samó tedaj, kadar jih podpišeta obe stranki.

Člen XXII.

Izbrana sodnija sme zasliševati stranke, priče in izvedence, pa brez prisege. Ako je treba zaslišati stranko pod prisego ali pa v prisego vzeti pričo ali izvedenca ali ako se stranka, priča ali izvedenec brani zaslišbe, je zaprositi tisto okrajno sodnijo, v katere okolišu stanuje ali prebiva oseba, ki jo je zaslišati ali v prisego vzeti, da to opravi.

Taka prošnja se sme staviti tudi tedaj, kadar je opraviti vzprejem dokazov zunaj kraja, kjer ima sedež izbrana sodnija.

Člen XXIII.

Razsod borzne izbrane sodnije je dopuščeno izpodbijati s pritožbo zavoljo ničnosti:

1. ako je pogodba na izbrane sodnike neveljavna; pogodba na izbrane sodnike je neveljavna zlasti tedaj, kadar jo je sklenil pritožnik z ozirom na domenek udov podjetniške zveze (kartela), vsled katerega je tvarine, orodje in druge pripomočke, ki so mu potrebni za njegovo obrtno produkcijo, prodajati v prometu domače dežele samó s tem pogojem, da se kupec gledé sporov, izvirajočih iz dotične kupčije, podvrže borzni izbrani sodniji; pravici, opirati se na to neveljavnost, se ni moči veljavno odpovedati pred pričetkom razprave pred izbrano sodnijo;

2. ako se je izbrana sodnija po nepravem izrekla za pristojno ali nepristojno;

3. ako izbrana sodnija ni zavrnila tožbe po predpisu člena XIV., predzadnjega odstavka;

4. ako se tožba ni vročila po pravilih ali ako ni stranki vsled ravnanja proti pravilom več mogoče, razpravljati pred sodnijo;

5. ako je razpravljala oseba, ki ni bila za to zakonito zmožna ali upravičena;

6. ako se je udeležil razprave po pravilih odklonjen sodnik;

7. ako izbrana sodnija ni bila redno sestavljena;

8 ako se je neopravičeno izključila javnost.

Pritožbo zavoljo ničnosti je pri zborni sodniji prve stopinje (trgovinski sodniji), v katere okolišu ima sedež izbrana sodnija, podati v štirinajstih dneh po vročbi razsoda izbrane sodnije. Zborna sodnija razsodi s sklepom, zaslišavši stranke in, ako treba, prvomestnika in tajnika izbrane sodnije.

S tem, da se poda pritožba zavoljo ničnosti zoper razsod izbrane sodnije, se ne zavira njega izvršitev. Ako pa je stranka, ki je zmagala, zavarovana z opravo izvršilnega dejanja ali drugači, ali ako se, če je bila v razsodu izbrane sodnije naložena dajatev v denarjih, položi dotični denarni znesek pri sodniji, je izvršbo po predlogu odložiti do pravnomočne razsodbe o pritožbi zavoljo ničnosti.

Člen XXIV.

Ako se je izbrana sodnija pravnomočno izrekla za nepristojno, ali ako je tožbo po členu XIV., predpostednjem odstavku, pravnomočno zavrnila, ne sme redna sodnija odkloniti razprave in razsodbe té pravne stvari.

Člen XXV.

Kadar nasprotuje razsod izbrane sodnije neogibnim pravnim predpisom, dalje kadar izbrana sodnija v sporih, ki ne izvirajo iz borznih opravil (§. 12. zakona z dné 1. aprila 1875. l. [drž. zak. št. 67]), o ugovoru, da je v tožbi navedeni zahtevi v podstavo diferenčno opravilo, katero je presojati kot igro ali stavo, sploh ni sodila ali pa je sodila krivo, tedaj se sme razsod izbrane sodnije izpodbijati kot neveljaven s tožbo pred rednim sodnikom ter nazaj terjati, kar se je dalo vsled tega razsoda.

Tako tožbo je v tridesetih dneh po vročbi razsoda izbrane sodnije podati pri tisti zborni sodniji prve stopinje (trgovinski sodniji), v katere okolišu ima sedež izbrana sodnija. S podano tožbo se ne zavira izvršitev razsoda izbrane sodnije, vendar se določilo člena XXIII., odstavka 3., uporablja tudi tukaj.

Člen XXVI.

V vseh stvaréh, ki se tičejo borzne izbrane sodnije, se je borznemu vodstvu obračati do finančnega ministerstva, katero odločuje v porazumu z ministerstvom za pravosodje in z ministerstvom za trgovino, in, ako nanese stvar, tudi v porazumu z ministerstvom za poljedelstvo.

Pravosodno ministerstvo sme vsak čas po odposlancu ovedeti pravosodje izbrane sodnije, pogledati v spise ter se prepričati, ali je poslovanje v redu. V ta namen je vzprejeti v ustav tudi določilo, da morajo borzne izbrane sodnije vsako leto predagati pravosodnemu ministerstvu natančne statistične izkaze o svojem poslovanju.

Z zgoranjimi določili se sicer ne izpreminjajo zakoniti predpisi o državnem nadzoru nad borzami.

Člen XXVII.

Sedaj veljajoče borzne ustave je, v kolikor se tičejo izbranih sodnij, izpremeniti po zmislu zgoranjih določil ter v treh mesecih po razglasitvi tega zakona predložiti v odobritev.

Določila o izbranih sodnijah v novih borznih ustavih potrebujejo odobrila ministerstev, označenjenih v členu XXVI., odstavku 1.

Člen XXVIII.

V dosedanjem obsegu ostane v veljavnosti zakon z dné 27. aprila 1873. l. (drž. zak. št. 67) o opominjalnem postopanju, toda s temi premembami:

1. Za izdajanje pogojnega plačilnega povelja so pristojne tudi okrajne sodnije za trgovinske in pomorske stvarí.

2. O vročevanju pogojnega plačilnega povelja dolžniku (§. 7., odstavek 2., zakona z dné 27. aprila 1873. l. [drž. zak. št. 67]) veljajo v civilnem pravdnem redu za vročevanje tožeb izdani predpisi.

3. Rok prošnji za postavitev v prejšnji stan, ker se je zamudil upor (§. 14. navedenega zakona), se podaljšuje na štirinajst dni.

4. Določilo §. 20. navedenega zakona o pristojnosti malotnih sodnij za trgovinske stvari se razveljavlja.

Člen XXIX.

Za domačo (našo) deželo po zmislu civilnega pravdnega reda veljá ozemlje kraljevin in dežel, zastopanih v državnem zboru. Osebe, katere nimajo

v tem ozemlju državljanstva, je gledé na predpise civilnega pravdnega reda šteti za unanjike.

Ogrski državljani, kateri pripadajo k stalni vojski ali vojnemu pomorstvu (vojni marini) ali so nameščeni pri oblastvih skupnih stvarí ter nastopajo pri sodnijah naše dežele kot tožniki, so oproščeni dolžnosti, dajati varščino za pravdne stroške.

Člen XXX.

V kolikor se sklicuje civilni pravdni red na določila državljanskega prava, se s tem ne razumevajo samó predpisi občega državljanskega zakonika, ampak tudi predpisi trgovinskega prava in menič-nega reda in pa v drugih zakonih obsežena pravila zasebnega prava.

Člen XXXI.

Stranki, katera se hoče poslužiti jamstva, iz državljanskega prava izvirajočo dolžnost, zahtevati namestovanje, je šteti za dolžnost, naznaniti za-četo pravdo. Na opust te naznanítve so navezani pravni nasledki, ki so po državljanskem pravu združeni z opuščeno zahtevo namestovanja.

Člen XXXII.

Določila civilnega pravdnega reda o odvetnikih in njih namestnikih je zmisloma uporabljati tudi na finančne prokurature.

Člen XXXIII.

Za ubogo stranko po §. 64., št. 3., c. p. r. postavljeni odvetnik sme, ako se mu naročeno iskanje ali branjenje pravice pokaže nagajivo ali pa tako, da se ni nadejati uspeha, prositi pri pravdni sodniji prve stopinje, da naj ga oprostí zastopanja take stranke. Sodnija odloči o tem, zaslišavši ubogo stranko, s sklepom. Uboga stranka sme podati zoper ta sklep rekurz tudi pri zbornih sodnijah ustno na zapisnik.

V kolikor ukazuje v dotični pravni stvari zakon zastopanje po odvetnikih, neha s tem, da se pravnomočno dovoli oprostilo, tudi dodeljena pravica ubogih.

Člen XXXIV.

Ukazoma je določiti hranščine in hodnine in pa vročnine, kakor tudi urediti ravnanje ob njih predpisovanju in pobiranju; dokler se ne izdadó novi predpisi, ostanejo v veljavnosti sedanja določila o tem.

Člen XXXV.

Za občevanje sodnij z oblastvi in strankami, ki so v unanjih deželah, so merodajna natančnejša določíla, obsežena v naredbah (državnih pogodbah, vladnih izjavah, ministerskih ukazih), ki veljajo sedaj in se izdadó v bodoče.

Člen XXXVI.

Predpisi civilnega pravdnega reda o sodnih praznikih se ne uporabljajo na stvarí kazensko-sodnega postopanja, na konkurzno postopanje in pa na reševanje stvarí zemljiških knjig. Z drugimi stvarmi nespornega postopanja je ravnati kakor s prazniškimi stvarmi, ako bi utegnila vsled zakasnéle naredbe nastati stranki škoda.

Člen XXXVII.

Posestniku nepremične stvarí ali stvarne pravice po §§. 340. do 342. o. d. z. pristoječa pravica, zahtevati pred sodnijo prepoved namerjane stavbe, ne veljá več tedaj, kadar je stavitelj po zmislu za stavbe veljajočih predpisov prosil, da naj se mu dá stavbno dovolilo, a posestnik, kateremu, kakor pravi, pretí nevarnost, in ki je bil redno in o pravem času povabljen na stavbno komisijo, ni prišel k ti komisiji ali ni nič ugovarjal zoper zaprošeno stavbno dovolilo.

Člen XXXVIII.

Na mesto pozívne tožbe, pripuščene v dvornem dekretu z dné 6. marca 1789. l. (zb. p. z. št. 984), v patentu z dné 31. decembra 1800. l. (zb. p. z. št. 514) in v patentu z dné 16. januarja 1786. l. (zb. p. z. št. 516), stopi tožba po §. 228. c. p. r.; v tem primeru ni potreben dokaz pravne koristi na tem, da se takoj ugotovi pravno razmerje.

Sodnik, v postopanju pred zbornimi sodnijami pa predsednik sme v takih pravdah po predlogu tožnika ali pa uradoma ukazati, da naj predloži toženec listine in spise, ki jih ima in ki se tičejo predmeta pravnega spora. Ona smeta vrhu tega po predlogu tožnika ali uradoma ukreniti, da se priskrbé listine, ki se tičejo predmeta pravnega spora ter se hranijo pri javnem oblastvu ali pri beležniku (notarju).

Člen XXXIX.

V primeru §. 48., odstavka 2., občega zemljiškoknjižnega zakona sme lastnik nepremičnine ali

knjižne pravice tožiti za ugotovitev nebitja pravice, ki je bila predznamovana, in ako doseže ugodno razsodbo, z zaznambo te razsodbe v zemljiški knjigi ubraniti, da se predznamba ne dovoli vnovič.

Člen XL.

Kadar je po predpisih civilnega pravdnega reda treba priseči, tedaj se je pri zaprisežbi ozirati na določila zakona z dné 3. maja 1868. l. (drž. zak. št. 33).

Člen XLI.

Varuhi in skrbniki smejo v pravdah svojih varovancev in oskrbovancev predlagati dokazovanje z zaslišbo stranek, ne da bi za to potrebovali privolíla varstvene ali skrbstvene sodnije.

Člen XLII.

Kedor je po predpisih državljanskega prava dolžan, imovino ali dolg napovedati, ali kedor, kakor se dozdeva, vé, da se je imovina zatajila ali prikrila, se sme s sodbo prisiliti k temu, da pové, in to, ko bi bilo treba, na podlagi predloženega spiska imovine ali dolga, kaj mu je znano o ti imovini, o dolgu ali o zatajbi ali prikritbi imovine, in da prisеže, da so njegove povedbe resnične in popolne.

Tožiti ima pravico, kedor ima zasebnopravno korist na tem, da se dozvé imovina ali stan dolga.

Kadar se s tožbo, da naj se pod prisego napové imovina, združi tožba, da naj se izroči to, kar je toženec na podstavi dotičnega pravnega razmerja dolžan, tedaj se sme določena napoved tistih oprav, ki jih zahteva tožnik, pridržati, dokler se imovina ne napove pod prisego.

Člen XLIII.

Predložba skupne listine (§. 304. c. p. r.) se sme zahtevati s tožbo tudi zunaj tekočega pravnega spora.

Člen XLIV.

V primerih člena 348., 365. in 407. trgovinskega zakona je pristojna v §. 384., odstavku 3., c. p. r. oznamenjena sodnija. Na imenovanje, zaprisеganje in zasliševanje izvedencev se uporabljajo predpisi civilnega pravdnega reda o zavarovanju dokazov (§§. 384. do 389.).

Člen XLV.

Vročbi tožbe se gledé na meničnopravno zastáro (člen 80. meničnega reda) napoved zahteve v ustni razpravi (§. 232., odstavek 2. c. p. r.) šteje za enako.

Člen XLVI.

Med pravdo ali še le po njeni dovršitvi nastalo priposestovanje ali zastáranje pravice se ne more uveljavljati na škodo tistemu, kateremu se dovoli pozneje obnova pravde, ki je tekla za to pravico.

Člen XLVII.

Na reševanje spornih stvarí, v katerih se je tisti dan, ko zadobi civilni pravdni red moč, že vložil ugovor ali se je že pričela razprava glavne stvarí, se ne uporablja civilni pravdni red, v kolikor ni v nastopnem navedeno nič drugega; take pravne spore je razpravljati in razsojati po pravdnih predpisih, veljajočih do sedaj.

Na vse druge sporne stvarí, ki so bile predložene sodniji že pred dnevom, ko zadobi civilni pravdni red moč, se uporabljajo od tega dné predpisi civilnega pravdnega reda s tem opominom, da je:

1. razpravo o pravdo ovirajočih ugovorih, katera teče ob pričetku veljavnosti civilnega pravdnega reda, dokončati po pravdnih predpisih, veljajočih do sedaj, in da je določevati tudi moč dotične razsodbe po téh pravdnih predpisih; in da se

2. sme tožba po §. 237. civilnega pravdnega reda v primeru, navedenem pod št. 1, umakniti še do pričetka prvega naroka, določenega za razpravo glavne stvari.

V spornih stvaréh, oznamenjenih v odstavku 2., izgubé s tistim dnevom, ko dobi civilni pravdni red moč, veljavnost pred tem dnevom izdani odloki, s katerimi se je tožencu naložilo, podati odgovor, in ob enem neha teči za podajo odgovora dani rok. Pravdna sodnija mora o tožbi uradoma določiti narok za ustno razpravo.

Ta določila veljajo zlasti tudi, v kolikor morajo predpisi civilnega pravdnega reda po členu II. tega zakona stopiti na mesto drugih do sedaj predpisanih načinov postopanja.

Člen XLVIII.

Kadar se v mandatnem, meničnem ali zakupnem in najemnem postopanju tožba, odpoved ali predlog, da naj se zakupna ali najemna stvar predá ali prevzame, podá sicer pred pričetkom veljavnosti civilnega pravdnega reda, a se še le potem, ko zadobi civilni pravdni red moč, predložijo sodniji o pravem času ugovori zoper plačilni ali zavarovalni nalog, zoper odpoved ali zoper nalog, da naj se zakupna ali najemna stvar predá ali prevzame, ali kadar se razprava o prej pravočasno predloženih ugovorih še ne začne tisti dan, ko dobi civilni pravdni red moč, tedaj je v postopanju, provzročenem po teh ugovorih, uporabljati predpise civilnega pravdnega reda.

Isto velja o postopanju, provzročenem po uporu v opominjalnem postopanju, ako je upnik v tožbi, podani pred pričetkom veljavnosti civilnega pravdnega reda za izterjavo svoje terjavščine, zahteval, da naj se izdá pogojno plačilno povelje, a se upor zoper plačilno povelje o pravem času podá še le po pričetku veljavnosti civilnega pravdnega reda, ali ako se razprava o tožbi, provzročena po prej o pravem času podanem uporu, še ni začela tisti dan, ko zadobi civilni pravdni red moč.

Člen XLIX.

V spornih stvaréh, v katerih se je tisti dan, ko dobi civilni pravdni red moč, že podal ugovor ali se je že pričela razprava glavne stvarí, je strankam dano na voljo, po medsebojnem dogovoru, popustivši dosedanje pravdno postopanje, zahtevati, da naj se razpravlja in razsodi pravna stvar po predpisih civilnega pravdnega reda in v ta namen, če treba, odstopi tisti sodniji, ki je pristojna po določilih novega pravilnika sodnijske pristojnosti.

Pretrg zastare, ki nastopi vsled podane tožbe, se s takim dogovorom ne razveljavi.

Člen L.

Kadar bi se bilo moralo v primerih člena XLVIII. in XLIX. po dosedanjih predpisih pravdnega prava uporabljati sumarno ali malotno postopanje, tedaj je pravno stvar po različnosti pristojne sodnije dognati ali po določilih civilnega pravdnega reda, izdanih za postopanje pred zbornimi sodnijami, ali pa po dotičnih določilih, izdanih za postopanje pred okrajnimi sodnijami. Kadar mora potemtakem postopanje v zmislu civilnega pravdnega reda pred okrajnimi sodnijami stopiti na mesto malotnega postopanja, tedaj je mimo tega uporabljati posebna določila §§. 449. do 453 c. p. r.

Člen LI.

Zoper končne sodbe, ki so bile izdane pred dnevom, ko dobi civilni pravdni red moč, in pa zoper končne sodbe v pravdah, ki so se navzlic pričetku veljavnosti civilnega pravdnega reda razpravljale in razsodile po dosedanjih pravdnih predpisih, je dopustna postavitev v prejšnji stan po dosedaj veljajočih pravdnih predpisih. Nasproti pa je dopuščeno, izpodbijati take sodbe po pričetku veljavnosti civilnega pravdnega reda s tožbo zavoljo ničnosti prav takó, kakor sodbe, sklenjene po predpisih civilnega pravdnega reda (§. 529. c. p. r.).

Člen LII.

Zakoniti ali po sodniku določeni roki za podajo tožbe, tako zlasti za tožbo zavoljo motenja posesti in za tožbo, da se opraviči predznamba v zemljiški knjigi ali začasno zavarovalno sredstvo, ali za vložbo ugovorov zoper plačilni ali zavarovalni nalog, zoper odpoved zakupne ali najemne pogodbe ali zoper nalog, da naj se predá ali prevzame zakupna ali najemna stvar, se s tem, da stopi v veljavnost civilni pravdni red, gledé teka in trajanja ne zpreminjajo.

Člen LIII.

Dopustnost, izpodbijati razsode izbranih sodnikov, ki so se izrekli pred pričetkom veljavnosti civilnega pravdnega reda, se ravná po dosedanjih zakonitih predpisih.

Člen LIV.

Določila členov XIII. do XXVI. zadobé moč, ko preteče šest mesecev po razglasitvi tega zakona, določila členov II., V., XXVIII., XXXI., XXXII., XXXIII., XXXVI., XXXVII., XXXVIII., XXXIX., XLII., XLIII., XLIV., XLV. in XLVI. pa še le s pričetkom veljavnosti civilnega pravdnega reda.

Člen LV.

Ministru za pravosodje je naročeno, izvršiti ta zakon.

V kolikor ni v tem zakonu ustanovljeno nič drugega, mora pravosodni minister izdati vse za vpeljavo in izvršitev tega zakona in pa civilnega pravdnega reda potrebne ukaze, in to v porazumu z drugimi ministri, v kolikor bi ti ukazi segali v njih področje.

V Išlu, dné 1. avgusta 1895.

Franc Jožef s. r.

Kielmansegg s. r. **Krall** s. r.